

23.3.2021

Ympäristöministeriö/Ympäristönsuojeluosasto/ilmastoyksikkö
Ympäristöneuvos
Outi Honkatukia

Eduskunnan talousvaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Asia: HE 5/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kioton mekanismien käytöstä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Ympäristöministeriön lausunto Kioton mekanismien käytöstä annetun lain muuttamisesta

Ympäristöministeriö kiittää tilaisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle Kioton mekanismien käytöstä annetun lain muuttamisesta.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että esityksen myötä saatetaan Suomen kansallinen lainsäädäntö vastaamaan nykyistä kansainvälistä oikeustilaa. Ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen alaisen Kioton pöytäkirjan toinen velvoitekausi päättyi 31.12.2020, eikä Kioton pöytäkirjalle tule jatkokautta. Vastaisuudessa kansainvälinen yhteistyö perustuu vuonna 2015 tehtyyn Pariisin ilmastopöytäkirjaan.

Ympäristöministeriö korostaa, että Kioton pöytäkirjan mekanismien soveltamisen kansainvälinen oikeusperusta päättyi 31.12.2020. Kansainvälinen yhteistyö päästövähennysten aikaansaamisessa jatkuu Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja sen artiklan 6 mukaiseen markkinamekanismiin perustuen. Hallituksen esityksen mukaan Suomi ei antaisi puhtaan kehityksen mekanismin (CDM) hankkeita koskevia hyväksyntöjä lain voimaantulon jälkeen.

Kioton pöytäkirjan puhtaan kehityksen mekanismeissa (CDM) on kyse teollisuusmaan osallistumisesta kehittyvässä maassa toteutettavaan hankkeeseen. Laki Kioton mekanismien käytöstä (109/2007; jäljempänä mekanismilaki) loi hallinnolliset puitteet yritysten osallistumiselle Kioton pöytäkirjan mukaisiin hanketoimintoihin ja pöytäkirjan mukaiseen kansainväliseen päästökauppaan. Mekanismilaki loi hallinnolliset puitteet myös suomalaisten oikeushenkilöiden osallistumiselle mekanismien käyttöön ja vahvisti työnjaon, jonka mukaan ulkoministeriö vastaa CDM-hankkeisiin liittyvistä valtuutuksista ja hyväksynnöistä.

Ympäristöministeriö korostaa, että useimmat EU:n jäsenvaltiot lopettivat hyväksyntöjen antamisen hyvissä ajoin ennen vuodenvaihdetta ja Kioton pöytäkirjan toisen velvoitekauden päättymistä. Se, että asiasta on säädetty lailla, kuten Suomessa, on EU:n mittakaavassa poikkeuksellista. Mekanismilain säännökset hankkeiden hyväksynnästä eivät sisällä harkintavaltaa, vaan harkinta on luonteeltaan

oikeusharkintaa. Siten Suomen on käsiteltävä ja hyväksyttävä hankehakemukset, mikäli ehdot täyttyvät. Useimmissa EU-jäsenmaissa osallistuminen Kioton mekanismeihin on toteutettu siten, ettei tarvetta lainmuutoksille ole, koska lainsäädäntö mahdollistaa hyväksyntöjen myöntämättä jättämisen tai rajaa hyväksynnän mahdollisuuden Kioton pöytäkirjan toiseen velvoitekauteen. Suomen nykytilannetta voidaan siis pitää varsin poikkeuksellisenä.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että mekanismilakia muutetaan hallituksen esityksessä selostetulla tavalla. Tämä on tärkeää myös Suomen kansainvälisen ilmastomaineen kannalta. Jos mekanismilakia ei muuteta, riskinä on, että toimijat voisivat hakea hyväksyntöjä Suomesta lain asettamissa rajoissa myös 31.12.2020 jälkeen ja Suomi voisi joutua niitä myöntämään.

Tämä aiheuttaa tarpeen pikaisille muutoksille mekanismilakiin. Muutoksia tarvittaisiin kaikkien kolmen Kioton pöytäkirjan alaisen mekanismin osalta, mutta erityisen kiireellisiä ne ovat CDM:n kohdalla. Ympäristöministeriö pitää mahdollisena, että CDM-hakemuksia voi yhä tulla ratkaistavaksi, vaikka kansainvälistä oikeusperustaa ei enää ole. Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on siten luoda kategorinen este CDM-hankkeiden hyväksymiselle mahdollisimman pian.

Ympäristöministeriö korostaa, että CDM:n osalta tässä tilanteessa ei ole mahdollista jäädä odottamaan Pariisin sopimuksen artiklan 6 mukaisten markkinamekanismisääntöjen valmistumista, koska niistä voidaan sopia aikaisintaan seuraavassa osapuolikokouksessa marraskuussa 2021 (COP26, CMP16, CMA3). CDM:n ohella myös hankepohjainen JI mekanismi olisi perusteltua ajaa alas, mutta sitä koskevilla muutoksilla ei ole vastaavaa kiirettä, koska JI:n käyttö on loppunut jo muutenkin.